

ੴ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ

24

ਕਰਾਮਾਤ

‘ਬੰਸੀ’

ਕਰਾਮਾਤ

ਜਦ ਕੋਈ ਅਣੋਖੀ ਜਾਂ ਅਣਹੋਣੀ ਗੱਲ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਕੌਤਕ' ਜਾਂ 'ਕਰਾਮਾਤ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਹੇਠਲੇ ਪੱਖਾਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ —

1. ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ।
2. ਕੁਦਰਤੀ ਕੌਤਕ ਜਾਂ ਇਲਾਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ।
3. ਦਿਮਾਗੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ।
4. ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ।
5. ਆਤਮਿਕ-ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ।

1. ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ —

ਸਾਡੇ ਉਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਅਚੰਭੇ ਜਾਂ 'ਕਰਾਮਾਤ' ਦਾ ਅਸਰ ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਜਦ ਬੱਚਾ ਜੰਮਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦਿੱਸ਼ ਨਵੀਨ, ਅਣੋਖਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਜਾਂ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੀ ਅਵਸਥਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਦੀ 'ਫਿਲਮ' (film) ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬੱਚਾ ਭੋਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ 'ਫਿਲਮ' ਤੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾ ਅਕਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਹੀ ਬੱਚੇ ਲਈ ਨਵੀਨ, ਅਣੋਖੀ, ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ 'ਕਰਾਮਾਤ' ਜਾਪਦੀ ਹੈ । ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਦੀ ਇਸ ਦਿੱਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਫੇਰ ਇਹ 'ਦਿੱਸ਼' ਉਸ ਲਈ ਨਵੀਨ ਅਣੋਖਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛੇ ਹੋਏ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਦ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਲਟੈਨ, ਸਾਈਕਲ, ਮੋਟਰ, ਬਿਜਲੀ, ਰੇਲ-ਗੱਡੀ, ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਆਦਿ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਨਵੀਨ, ਅਣੋਖੇ ਦਿੱਸ਼ ਉਥੇ ਦੀ ਜਨਤਾ ਲਈ ਹੈਰਾਨਕੁਨ, 'ਕਰਾਮਾਤ' ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਏ । ਅੱਜਕਲੁ ਭੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਇਤਨੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ 'ਕਾਢਾਂ' ਨਿਕਲ

ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਧਾਰਣ ਬੁੱਧੀ ਲਈ ਨਵੀਨ, ਅਣੋਖੀਆਂ, ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਜਾਂ ਕੌਤਕ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਜਦ ਸਾਡੀ ਬਿਰਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਦਿਸ਼ਾਂ' ਨਾਲ 'ਹੰਢ' ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹੀ 'ਦਿਸ਼ਾ' ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਧਾਰਣ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

2. ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਕੌਤਕ —

ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ, ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਤਾ-ਪ੍ਰਤੀ, ਨਿਮਖ-ਨਿਮਖ, ਬੇਅੰਤ ਅਣੋਖੇ ਕੌਤਕ ਜਾਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਵਰਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਰਤਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਤਨੇ 'ਹੰਢ' ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਪਰਨਾ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਧਾਰਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ 'ਅਣੋਖਾ-ਪਨ' ਜਾਂ ਕੌਤਕ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ 'ਮਾਇਕੀ ਰੰਗਣ ਦੀ ਪਾਣ' ਇਤਨੀ ਗੁੜ੍ਹੀ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਖਮ ਕੁਦਰਤੀ 'ਕੌਤਕਾਂ' ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਵਿਚਾਰਨ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਬੂਟੇ ਦੇ ਪੁੰਗਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਛੁੱਲ' ਦੇ ਖਿੜਨ ਤੱਕ, ਅਨੇਕ ਕੁਦਰਤੀ ਕੌਤਕ ਵਰਤਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਤੇ ਪੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਾਓ ਲਈ ਕੰਡੇ ਉਗਦੇ ਹਨ । ਫੇਰ ਡੋਡੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਡੋਡੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਦ ਜੋਬਨ ਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਖਿੜਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਛੁੱਲ' ਦੀ ਹਸਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਛੁੱਲ ਦੀ ਅਣੋਖੀ ਤੇ ਮਨਮੋਹਣੀ 'ਹਸਤੀ' ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਦਾ —

ਕਿਨਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗਾ
ਕਿਨੀ ਸਿਆਣਪ ਵਰਤੀ
ਕਿਨੀ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲੀ
ਕਿਨੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ
ਕਿਨੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ
ਕਿਨੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ,

ਇਸ ਦੀ ਬਾਬਤ ਸਾਨੂੰ ਸੋਚਣ, ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਫੁਰਸਤ ਅਥਵਾ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

ਇਹ ਛੁੱਲ ਸਾਨੂੰ ਦਿਲ ਖਿਚਵੇਂ ਰੰਗ, ਅਣੋਖੀ ਕੋਮਲਤਾ, ਮਨ-ਮੋਹਣੀ ਸੁਹੱਪਣਤਾ, ਮਿਠੀ ਮਹਿਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੇ ਕੁਦਰਤੀ ਕੌਤਕਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਾਂ ਕੀ ਪਾਉਣੀ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਪਰ ਦਸੇ — ਬਾਹਰਲੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਤੋਂ ਭੀ ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਹਾਂ।

ਏਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਤੋੜ ਕੇ ਸਜਾਵਟ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲਤਾੜਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁੱਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ 'ਮਾਂ-ਕੁਪੀ' ਟਾਹਣੀ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਵਿਛੋੜਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਉਬਾਲ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਰਕ (essence) ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਲਈ ਵੇਚਦੇ ਹਾਂ ।

ਇਤਨੇ ਤਸੀਹੇ ਤੇ ਜੁਲਮ ਸਹਾਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਫੁੱਲ ਕੋਈ ਰੋਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਅਣੋਖੀ, ਕੀਮਤੀ ਖੁਸ਼ਬੌਦੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੁੱਲ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਹੀ, ਆਪਣੀ 'ਰਹਿਣੀ-ਸਹਿਣੀ' ਦੁਆਰਾ, ਸਾਨੂੰ ਗਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ –

ਫਰੀਦਾ ਬੁਰੇ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਿ ਗੁਸਾ ਮਨਿ ਨ ਹਢਾਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੩੯੨)

‘ਗੁਲਾਬ’ ਉਚੇ-ਨੀਵੇਂ, ਪਾਪੀ-ਪੁੰਨੀ, ਅਮੀਰ-ਗਰੀਬ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ਬੋ, ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ, ਅਣਜਾਣੇ, ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ, ਅਛੋਪ ਹੀ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ‘ਰਹਿਣੀ-ਸਹਿਣੀ’ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਬਿਨ-ਬੋਲੇ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ —

ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ ॥ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਪਾ.-੧੦)

ਸਦ ਬਖਸਿੰਦ ਸਦਾ ਮਿਹਰਵਾਨਾ ਸਭਨਾ ਦੇਇ ਅਧਾਰੀ ॥ (ਪੰਨਾ-੨੧੩)

ਕਉੜਾ ਬੋਲਿ ਨ ਜਾਨੈ ਪਰਨ ਭਗਵਾਨੈ ਅਉਗਣ ਕੌ ਨ ਚਿਤਾਰੇ ॥ (ਪੰਨਾ-੮੪)

ਬਹੁਮ ਗਿਆਨੀ ਪਰਉਪਕਾਰ ਉਮਾਹਾ ॥ (ਪੰਨਾ-੩੨੩)

ਪਰ ਸਾਡਾ ਮਨ ਮਾਇਆ ਦੇ 'ਜੰਗ' ਨਾਲ ਇਤਨਾ ਮਨੂੰਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕਿਣਕੇ 'ਗੁਲਾਬ' ਦੀ 'ਚੁੱਪੜ-ਜੀਵਨ-ਕਥਾ' ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਬੁੱਝਣ, ਵਿਚਾਰਨ ਜਾਂ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭੀ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕੀ ਸੀ ਸਗੋਂ ਫੁੱਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਲਾਹੀ ਦਾਤਾਂ, ਰੰਗਤ, ਕੌਮਲਤਾ, ਸੁਹੱਪਣ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਬੋ 'ਮਾਨਣ' ਤੋਂ ਭੀ 'ਵਾਂਝੇ' ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਕਲ, ਸਿਆਣਪ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਮਾਇਕੀ ਵਡੱਪਣ ਵਿਚ 'ਭਲੇ-ਭਲੇਰੇ' ਬਣ ਕੇ ਆਫਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ ।

ਕੀ ਇਹ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਛੁੱਲ ਦੀ 'ਜੀਵਨ ਕਥਾ' ਇਲਾਹੀ ਕੌਤਕ ਅਤੇ ਅਸਚਰਜ ਕਰਮਾਤ ਦਾ ਸੱਚਾ-ਸੁੱਚਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲਾ ਉਦਾਹਰਣ 'ਇਨਸਾਨ' ਦੀ ਹਸਤੀ ਹੈ ।

ਇਕ 'ਬਿੰਦ' ਤੋਂ ਇਨਸਾਨ ਦੀ 'ਹੋਂਦ' ਉਪਜੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ —

1. ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਬੱਚਾ 'ਨਿਮਦਾ' ਹੈ,
2. ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮੁਗਾਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ,
3. ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਬਣਦੇ ਹਨ,
4. ਬੱਚੇ ਵਿਚ 'ਜੀਵਨ-ਰੌੰ' ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,
5. ਬੱਚੇ ਵਿਚ 'ਮਾਂ-ਬਾਪ' ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ 'ਤੱਤਾਂ' ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਪੈਂਦਾ ਹੈ,
6. ਮਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਦੀ 'ਜਠਰ-ਅਗਨੀ' ਵਿਚ 9 ਮਹੀਨੇ ਬੱਚਾ ਕੈਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ,
7. ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੋਮਲ ਲੋਬੜਾ ਮਾਂ ਦੇ 'ਕੁਹਬੜੇ' ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ 'ਪੁੱਠਾ' ਟੰਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ,

ਅਤੇ ਫੇਰ ਬੱਚੇ ਦ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਹਾਰੋਂ, ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਲਈ —

1. ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ਦੁੱਧ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
2. ਜਦ ਕੁਝ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਗਾਕ ਖਾਣ ਲਈ ਦੰਦ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ,
3. ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਰੀਰ, ਬੋਲੀ, ਬੁੱਧੀ ਆਦਿ ਪ੍ਰਫਲਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,
4. ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੰਗਤ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,
5. ਹਉਮੈ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ ਵਿਚ 'ਮੈਂ, ਮੇਰੀ' ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਦਾ ਹੈ,
6. ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੇ ਅੰਗ 'ਖਿਰ' ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੌਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰੱਬ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਸਤਿਗੁਰ ਤੋਂ ਬੇਅੰਤ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਦ-ਬੰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਥੋਂ ਤਾਈਂ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤ 'ਜੋਤ' ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ 'ਅਗੰਮੀ ਜੋਤ' ਵਿਚ 'ਸਮਾ' ਕੇ, ਰੱਬ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਉਪਰ ਦੱਸੀ, 'ਜੀਵਨ-ਕਥਾ' ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਅਸੀਂਮਤ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਾ 'ਵਿਰਸਾ', ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਅਤਿਅੰਤ ਅਚੰਭਾ ਤੇ ਅਚਰਜ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ 'ਜ਼ਰੋ-ਜ਼ਰੋ' ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਗੁਪਤ ਜੀਵਨ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਭੀ ਇਲਾਹੀ ਕੌਤਕਾਂ ਅਤੇ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀਆਂ ਜਿਉਂਦੀਆਂ-ਜਾਗਦੀਆਂ 'ਮਿਸਾਲਾਂ' ਹਨ।

ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਕੌਤਕ ਅਤੇ ਕਰਾਮਾਤਾਂ, ਖਿਨ-ਖਿਨ, ਪਲ-ਪਲ, ਸਾਡੇ ਉਦਾਲੇ-ਪੁਦਾਲੇ ਸਦੀਵੀ ਵਰਤ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬੇ-ਪ੍ਰਵਾਹ, ਅਣਜਾਣ, ਢੀਠ ਅਤੇ ਮਨੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ —

ਰਹੱਸ ਮਈ ਦਰਸ਼ਨਾਂ
ਅਚਰਜ ਕੌਤਕਾਂ
ਬਿਸਮਾਦੀ ਅਚੰਭੇ
ਕਰਾਮਾਤਾਂ
ਮਨ-ਮੋਹਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

ਦੇ ਬੁੱਝਣ-ਪਹਿਚਾਨਣ, ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਚਾਉ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਲੋੜ ਭੀ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਢੀਠਤਾਈ ਦੀ ਵਜਾ ਨਾਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹਿਲਾਦੀ, ਰਹਿਸਮਈ, ਬਿਸਮਾਦੀ —

ਰੰਗ
ਰਸ
ਚਾਉ

ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਤੇ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

3. ਦਿਮਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ –

ਰੱਬ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਕਾਢਾਂ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਨਿਤਾ-ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਖਣ ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

1. ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਸਫਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ,
2. ਚੰਦ ਉਤੇ ਜਾ ਆਏ ਹਾਂ,
3. ਆਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਪਤਾਲ ਦੇ ਗੁੱਝੇ ਭੇਦਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ,
4. ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ,
5. ਸੂਖਮ ਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਦਿਮਾਰੀ ਕੰਮ ਕੰਮਪਿਊਟਰਜ਼ ਤੋਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ,
6. ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਛੂੰਘੀ ਖੋਜ ਦੁਆਰਾ, ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ **ਬਦਲਣ** ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ,
7. ਆਪਣੇ ਸੁਖ ਅਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ‘ਸਾਧਨ’ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ।
8. ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਅਤਿਅੰਤ ‘ਮਾਰ੍ਗ’ ਹਥਿਆਰ (Destructive weapons i.e. Missiles, chemical war-heads etc.) ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ।

ਉਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਢਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਅਤਿਅੰਤ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੇ ਦਿਮਾਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਜਾਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਿਆਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਸਾਨੂੰ ਅਤਿਅੰਤ ਸੁਖ ਤੇ ਲਾਭ ਪੁਚਾਏ ਹਨ, ਉਥੇ ਬਹੁਤ **ਦੁਖ** ਅਤੇ ਜ਼਼ਲਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭੀ ਬਣੇ ਹਨ।

ਪਦਾਰਥਿਕ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਐਨੇ ਰੁੱਝ ਤੇ ‘ਗੁਆਚੇ’ ਹੋਏ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੇਂਦਰ ਆਪੇ ਨੂੰ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਾਂ। ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ-ਮੁਖੀ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਿਆਂ ਦੀ ‘ਖੋਜ’, ਆਤਮਿਕ ਖੋਜ ਦੀ ‘ਕੀਮਤ’ ਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਬੜੀਆਂ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੀਆਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ‘ਰਚ’ ਕੇ ‘ਆਫਰੇ’ ਫਿਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦੀ ‘ਮਨ-ਮੋਹਣੀ’ ‘ਪ੍ਰਾਪਤੀ’ ਦੇ ਖਿਨ-ਭੰਗਰ ਰਸ ਅਤੇ ਸੁਖ ਵਿਚ, ਸਦੀਵੀ, ਅਬਿਨਾਸੀ, ਪ੍ਰੀਤ-ਪ੍ਰੇਮ, ਪਿਆਰ, ਰਸ,

ਚਾਉ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਇਲਾਹੀ 'ਵਿਰਾਸਤ' ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਾਂ ਜਾਂ ਅਵੇਸਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ।

4. ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਮੇ —

ਵਿਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਇਲਾਹੀ 'ਕਵਾਇ' ਤੋਂ ਉਪਜਿਆ ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 'ਖਿਆਲ' ਜਾਂ 'ਚਿਤਵਨੀ' ਹੀ 'ਮੁੱਢਲਾ ਬੀਜ' ਹੈ। ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਤੀਬਰ, ਤੀਖਣ ਅਤੇ ਇਕਾਗਰ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਅੰਦਰ 'ਸ਼ਕਤੀ' ਉਪਜਦੀ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਆਤਸੀ ਸੀਸੇ (convex lens) ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਉਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਪੈ ਕੇ, ਸੀਸੇ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਲੱਖਾਂ ਕਿਰਨਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਤੇ ਇਕਾਗਰ ਹੋ ਕੇ, ਇਕ ਵਡੀ ਗੂੜੀ ਕਿਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਗੂੜੀ ਕਿਰਨ (condensed ray) ਵਿਚ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੀ ਤੀਖਣਤਾ ਇਤਨੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਸਧਾਰਣ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਉਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਜਾਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਤੇ ਸਹੀ ਘਟਦਾ ਹੈ। ਜਿਉ-ਜਿਉ ਸਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਤੇ ਇਕਾਗਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਿਉ-ਤਿਉ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਇਸ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ (mind power) ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ —

i. 'ਨਜ਼ਰ ਲਗਣੀ' —

ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਤੀਬਰ ਸਾੜੇ' (intense jealousy) ਜਾਂ ਹੋਰ ਨੀਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 'ਨਜ਼ਰ' ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ 'ਨਜ਼ਰ' ਜਾਂ 'ਸਰਾਪ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਨੀਵੇਂ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉੱਤਮ ਜਾਂ ਦੈਵੀ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਤੋਂ ਉਪਜੇ ਕ੍ਰਿਸਮੇ 'ਵਰ', ਕਰਮਾਤਾਂ ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਭੀ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕ੍ਰਿਸਮੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਨ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਜਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਤੀਖਣਤਾ ਦੇ ਹੀ 'ਨਤੀਜੇ' ਹਨ ।

ii. ਸੁਆਮੀ ਵਿਵੇਕਾ ਨੰਦ ਨੇ ਇਸ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ (mind power) ਦੀ ਬਾਬਤ, ਆਪਣੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਖਿਆਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਹੈ ।

ਜਦ ਉਹ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਨਜਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੌਲ ਗਏ । ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਬਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੜੀਆਂ ਅਣੋਖੀਆਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਰਮਾਤ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ । ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਮਨ-ਭਾਉਂਦੇ 'ਛਲ' ਦੀ ਗੁਪਤ ਚਿਤਵਨੀ ਕਰਕੇ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਲੈਣ । ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪ ਭੀ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ । ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ 'ਛਲਾਂ' ਦਾ ਢੇਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਚਿਤਵਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਛਲ ਚੁਣ ਕੇ ਖਾਓ, ਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 'ਜਾਦੂ ਦੇ ਛਲ' ਖਾਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦੇ ਸਨ । ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਆਪ ਛਲ ਖਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਦਾਖਾਈ ਕਿ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਜ਼ੇ ਛਲ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਜਦ ਉਹ ਛਲ ਖਾ ਕੇ ਦੇਖੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਮਹਿਕ, ਸੁਆਦ ਤੇ ਰਸ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਰ ਭੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਛਲ 'ਬੇ-ਰੁੱਤੇ' ਅਤੇ ਬਿਦੇਸ਼ੀ ਸਨ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਤਾਜ਼ੇ ਹੋ ਪੱਤਿਆਂ ਤੇ ਟਾਹਣੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸਨ । ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਆਤਮਿਕ ਕਰਮਾਤ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਨਿਰੋਲ ਮਾਨਸਿਕ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ । ਇਹ ਮਨ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਕਿਸੇ ਰਮਤੇ ਸਾਧੂ ਨੇ ਸਿਖਾਈ ਸੀ । ਉਹ ਆਪ ਤਾਂ ਸਧਾਰਣ ਗ੍ਰੰਥਾਤੇ ਬੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਜਾਂ ਭਗਤ ਨਹੀਂ ।

ਬਿਬੇਕ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਚੰਭਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਿਆਂ ਦੇ 'ਗੁੱਝੇ' ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਅਸਾਧਾਰਣ, ਵਿਲੱਖਣ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਆਤਮਿਕ ਰੰਗ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਜਾਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦੇ 'ਮਾਪ' ਜਾਂ 'ਕਸਵੱਟੀ' ਬਣ ਗਏ ਹਨ । ਜਿੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਕੋਈ ਦਿਖਾਵੇ ਉਤਨੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਜਾਂ ਭਗਤ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰੁਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਜਾਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ਨਿਰੋਲ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੀ ਹਨ ।

ਸਾਰੀ ਕੁਦਰਤ, ਰੱਬੀ 'ਕਵਾਉ' ਦੁਆਰਾ ਇਲਾਹੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੌੰ' ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੀ ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ । ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਕਾਗਰ ਹੋਏ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਨੋ-ਕਲਪਤ ਗਰਜ਼ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਵਗ ਰਹੀ ਇਲਾਹੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੌੰ' ਦੀ 'ਰਵਾਨਗੀ' ਵਿਚ 'ਵਿਘਨ' ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ 'ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ', 'ਹਾਨੀਕਾਰਕ' ਅਤੇ 'ਰੱਬੀ ਭਾਣੇ' ਦੇ 'ਉਲਟ' ਹੈ ।

ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਾਤਾਂ ਜਾਂ ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਨੂੰ —

1. ਪਾਰਮਿਕ ਰੰਗਣ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿਤੀ ਹੈ,
2. ਆਤਮਿਕ ਦਰਜਾ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ,
3. ਪਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਨੂੰਠੀ 'ਕਸਵੱਟੀ' ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ,
4. ਆਪਣੇ ਮਾਇਕੀ ਜਾਂ ਪਾਰਮਿਕ ਸੁਆਰਥ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ,
5. ਆਪਣੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਤਾ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ,
6. ਪਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਆਤਮਿਕ ਜਗਿਆਸਾ ਦਾ ਅੰਤ ਜਾਂ ਮੰਜਲ ਸਮਝੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ,
7. ਆਪਣੀ 'ਹਉਮੈ' ਨੂੰ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਲਈ 'ਖੁਰਾਕ' ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ,
8. ਚੇਲੇ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ 'ਸਾਧਨ' ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ,
9. ਆਪਣੇ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਤਾ ਲਈ ਸੌਖਾਅਤੇ ਅਸਰਦਾਇਕ 'ਜ਼ਰੀਆ' ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਸਮੇ, ਨਾਟਕ-ਚੇਟਕ, ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ, ਕਰਮਾਤਾਂ, ਡੈਗੁਣੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਅੰਦਰ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਹੀ 'ਖੇਲ-ਅਖਾੜਾ' ਅਤੇ 'ਕੂੜ-ਕਿਰਿਆ' ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਜਗਿਆਸਾ ਦੇ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਇਉਂ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿਚਿਆ ਹੈ —

ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਪੈਨਣੁ ਖਾਣੁ ਸਭੁ ਬਾਦਿ ਹੈ ਧਿਗੁ ਸਿਧੀ ਧਿਗੁ ਕਰਮਾਤਿ ॥

ਸਾ ਸਿਧਿ ਸਾ ਕਰਮਾਤਿ ਹੈ ਅਚਿਤੁ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਦਾਤਿ ॥

ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸੈ

ਏਹਾ ਸਿਧਿ ਏਹਾ ਕਰਮਾਤਿ ॥

(ਪੰਨਾ-੬੫੦)

ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਸਭੁ ਮੋਹੁ ਹੈ ਨਾਮੁ ਨ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥

(ਪੰਨਾ-੫੮੩)

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਰਿੱਧੀਆਂ, ਸਿੱਧੀਆਂ, ਕਰਮਾਤਾਂ ਦੇ ਕਈ 'ਪਹਿਲਵਾਨ' ਹੋ ਗੁਜ਼ਰੇ ਹਨ, ਜਿਹਾ ਕਿ 'ਗੋਰਖ ਨਾਥ', 'ਨੂਰ ਸ਼ਾਹ', 'ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ', 'ਮੀਆਂ ਮਿਠਾ', 'ਭੰਗਰ ਨਾਥ' ਆਦਿ ।

ਇਸੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ੇਣੀ ਵਿਚ ਕਈ ਮਾਨਸਿਕ 'ਕਰਤਵ' ਪ੍ਰਚਲਤ ਹਨ, ਜਿਹਾ ਕਿ —

ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ
 ਨਾਟਕ-ਚੇਟਕ
 ਤਾਂਤ੍ਰਕ ਜਾਦੂ
 ਕਰਮਾਤਾਂ
 ਵਾਕ-ਸਿੱਧੀ
 ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ
 ਅੰਤ੍ਰ-ਯਾਮਤਾ
 ਭੂਤਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂ
 ਮਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਮਾਸੇ, ਆਦਿ ।

5. ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ :-

ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਤੈਗੁਣੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਅਥਵਾ ਕਰਮਾਤਾਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ।

ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੜ੍ਹ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਲਾਹੀ 'ਖੇਲ' ਵਿਚ ਦੋ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਮੰਡਲ ਹਨ ।

1. ਤੈਗੁਣੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ : ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਹਉਮੈ' ਦਾ ਖੇਲ ਅਖਾੜਾ ਹੈ ।

2. ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ : ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਦੀ ਖੇਲ ਵਰਤਦੀ ਹੈ ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਲਾਹੀ 'ਕੌਤਕਾਂ ਜਾਂ ਕਰਮਾਤਾਂ' ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਜਗਿਆਸੂਆਂ, ਭਗਤਾਂ, ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ, ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ 'ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਜਦ ਆਤਮਿਕ ਜਗਿਆਸੂ, ਅੰਤਰ-ਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ, ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇ 'ਖੂਹਟੇ' ਵਿਚ 'ਚੁੱਭੀ' ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਸੁਰਤੀ' 'ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਜਾ ਛੋਂਹਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕਰੰਟ ਵਾਂਗ, ਸਗੀਰ ਵਿਚ 'ਸ਼ਬਦ' ਦੇ 'ਇਲਾਹੀ ਕਰੰਟ ਦੀ ਰੁਣ-ਝੁਣ ਛਿੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਓਤ-ਪੋਤ, ਅੰਗ-ਸੰਗ, ਮੌਲਾ' ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੀਵ ਦਾ 'ਉਨ-ਮਨ' 'ਨਾਮ' ਦੀ 'ਪੀਂਘ' ਦੇ ਝੂਟੇ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿਸੇ ਅਗੰਮੀ ਪ੍ਰੀਤ, ਪ੍ਰੇਮ, ਰਸ, ਰੰਗ ਦੇ ਅਕਹਿ ਸੁਆਦ ਵਿਚ ਬਿਸਮਾਦ ਹੋ ਕੇ ਇਲਾਹੀ ਅਹਿਲਾਦ ਦੇ ਚਾਚੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ, ਕਹਿ ਉਠਦਾ ਹੈ :-

ਸੁਨਹੁ ਲੋਕਾ ਮੈ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸੁ ਪਾਇਆ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੭੦)

ਅਹਿਨਿਸਿ ਬਨੀ ਪ੍ਰੇਮ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਦ ਗਹਿਆ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੬੦)

ਖੂਬ ਖੂਬ ਖੂਬ ਖੂਬ ਖੂਬ ਤੇਰੋ ਨਾਮੁ ॥

ਝੂਠ ਝੂਠ ਝੂਠ ਝੂਠ ਦੁਨੀ ਗੁਮਾਨੁ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੧੩੭)

ਦੇਖਹੁ ਅਚਰਜੁ ਭਇਆ ॥

ਜਿਹ ਠਾਕੁਰ ਕਉ ਸੁਨਤ ਅਗਾਧ ਬੋਧ ਸੋ ਰਿਦੈ ਗੁਰਿ ਦਇਆ ॥ (ਪੰਨਾ-੬੧੨)

ਸਾਡੀ ਸੁਰਤੀ ਜਦ ਇਸ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ 'ਸੌਮ' ਨੂੰ 'ਛੋਂਹਦੀ' ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਛੋਹ ਵਾਂਗ, ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅਨੰਤ ਰੱਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਭਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖ-ਜਨ, ਦੈਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਜ਼ੱਰੋ-ਜ਼ੱਰੋ ਅੰਦਰ ਇਲਾਹੀ 'ਜੀਵਨ-ਰੌਂ' ਓਤ-ਪੋਤ ਹੋ ਕੇ ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਦੀ 'ਰਵਾਨਗੀ' ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਜੀਵ' ਸਿਰਫ਼ ਰੱਬੀ 'ਹੁਕਮ' ਦੀ 'ਪ੍ਰਣਾਲੀ' ਦਾ ਇਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ 'ਅੰਸ਼' ਹੀ ਹੈ।

ਅਨੁਭਵੀ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਰੇਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ 'ਭਰਮ-ਗੜ੍ਹ' ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ, ਕੋਈ 'ਹਸਤੀ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਰੱਬ 'ਆਪ ਹੀ ਆਪ' ਹੈ :—

ਹਮ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਏਕੈ ਓਹੀ ॥

(ਪੰਨਾ-੩੯੧)

ਕਿਸ ਨੋ ਕਹੀਐ ਨਾਨਕਾ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ॥

(ਪੰਨਾ-੮੨੫)

ਮੈਂ ਨਾਹੀ ਕਛੁ ਹਉ ਨਹੀਂ ਕਿਛੁ ਆਹਿ ਨ ਮੋਰਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੮੫੮)

ਮੈਂ ਨਾਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੇਰਾ ॥

(ਪੰਨਾ-੮੨੭)

ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ, ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ 'ਹਾਡ-ਮਾਸ-ਨਾੜੀ ਕੋ ਪਿੰਜਰ' ਹੀ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਰੱਬ' ਆਪ ਆਪਣੇ 'ਹੁਕਮ' ਦੁਆਰਾ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪਾਰ 'ਹੁਕਮ' ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ 'ਕਠ-ਪੁਤਲੀ' ਹੀ ਹਾਂ।

ਕਬੀਰ ਨਾ ਹਮ ਕੀਆ ਨ ਕਰਹਿਗੇ ਨਾ ਕਰਿ ਸਕੈ ਸਰੀਰੁ ॥

ਕਿਆ ਜਾਨਉ ਕਿਛੁ ਹਰਿ ਕੀਆ ਭਇਓ ਕਬੀਰੁ ਕਬੀਰੁ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੩੬੭)

ਕਾਠ ਕੀ ਪੁਤਰੀ ਕਹਾ ਕਰੈ ਬਪੁਰੀ ਖਿਲਾਵਨਹਾਰੋ ਜਾਨੈ ॥

(ਪੰਨਾ-੨੦੬)

ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਰੱਬ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਅਨੰਤ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰਾ ਕੀਆ ਕਛੂ ਨ ਹੋਇ ॥ ਕਰਿ ਹੈ ਰਾਮੁ ਹੋਇ ਹੈ ਸੋਇ ॥ (ਪੰਨਾ-੧੧੬੫)

ਜਿਥੇ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਜੀਵ ਬੜੀ ਘਾਲਣਾ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਤੇ 'ਮਲਕੀਅਤ' ਸਮਝ ਕੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ।

ਉਥੇ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ, ਰੱਬੀ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ 'ਇਲਾਹੀ-ਦਾਤ' ਸਮਝ ਕੇ ਰੱਬੀ 'ਭਾਣੇ' ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਜੱਗਾ ਜੱਗਾ, ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਰੰਗਾਂ ਰੇਖਾਂ-ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ, ਕਈ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ, ਅਨੰਤ ਅਤੇ ਅਚਰਜ ਇਲਾਹੀ ਕੌਤਕਾਂ ਤੇ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿਚ, ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਭੀ, ਅਚਰਜ ਇਲਾਹੀ ਕੌਤਕਾਂ ਤੇ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ 'ਕੁਦਰਤ' ਵਿਚ ਰੱਬੀ 'ਹੁਕਮ' ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਪਿਛੇ, 'ਭਾਵਨਾ' ਵਿਚ ਹੈ ।

ਚੰਗਾਸੀ ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰੱਬੀ ਕੌਤਕਾਂ ਵਿਚ, ਅਭੋਲ ਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ।

ਸਧਾਰਣ ਇਨਸਾਨ, ਆਪਣੀ 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ, ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ, ਪੂਰਨ ਸੋਝੀ ਵਿਚ, 'ਬੈ-ਖਰੀਦ ਗੋਲੇ' ਬਣ ਕੇ, ਇਲਾਹੀ ਅਚਰਜ, ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ, ਆਪਣੇ 'ਆਪੇ' ਨੂੰ ਰੱਬੀ 'ਹਥਿਆਰ' ਵਾਲੀ ਦੈਵੀ 'ਭਾਵਨਾ' ਨਾਲ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਇਉਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ —

ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ

1. ਘਾਲਣਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।
2. 'ਸੀਮਤ' ਹੈ ।
3. ਆਪ ਸੁਆਰਥੀ ਹੈ ।
4. 'ਹਉਮੈ' ਨੂੰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣ ਹਨ ।
5. 'ਮੈਂ-ਮੇਰੀ' ਦਾ ਖੇਲ ਅਖਾੜਾ ਹੈ ।
6. ਆਪਣੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ

- ਇਲਾਹੀ 'ਦਾਤ' ਹੈ ।
- ਅਗਰ ਤੇ ਅਪਾਰ ਹੈ ।
- ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹੈ ।
- ਹਉਮੈ ਦਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ।
- 'ਤੂੰ-ਤੇਰੀ' ਦੀ 'ਖੇਲ' ਹੈ ।
- ਇਲਾਹੀ 'ਹੁਕਮ' ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

7.	'ਬੰਧਨ' ਰੂਪ ਹੈ ।	'ਬੰਧਨ ਤੋੜ੍ਹ' ਹੈ ।
8.	ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ।	ਆਤਮਿਕ ਜਗਿਆਸਾ ਵਿੱਚ
'ਸਹਾਇਕ' ਹੈ ।
9.	'ਅਵਰਾ' ਸਾਦ ਤੇ 'ਪ੍ਰਿਗੁ' ਹੈ ।	ਇਲਾਹੀ 'ਰੰਗ ਰਸ' ਹੈ ।
10.	ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ 'ਵਿਘਨ'
ਪਾਉਣਾ ਹੈ ।	ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ 'ਕਮਾਉਣਾ' ਹੈ।
11.	ਰੱਬੀ ਭਾਣੇ ਤੋਂ 'ਬੇ-ਸੁਰੇ' ਹੋਣਾ ਹੈ ।	ਰੱਬੀ ਭਾਣੇ ਨਾਲ 'ਸੁਰ' ਹੋਣਾ ਹੈ ।
12.	ਜੀਵ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੇ ਮਲਕੀਅਤ
ਹੈ ।	'ਜੀਵ' ਖੁਦ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ
'ਬੇ-ਖਰੀਦ' ਗੋਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।
13.	ਰੁੱਖੀ-ਸੁੱਖੀ ਫੋਕੀ ਕਿਰਿਆ ਹੈ ।	ਪ੍ਰੀਤ, ਪ੍ਰੇਮ, ਪਿਆਰ, ਰਸ,
ਚਾਉ ਦਾ 'ਸੋਮਾ' ਹੈ ।
14.	ਈਰਖਾ, ਦਵੈਤ, ਸਾੜਾ,
ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ।	'ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ
ਬਨਿਆਈ' ਹੈ ।
15.	'ਦੂਜਾ ਭਾਵ' ਹੈ ।	'ਤੂੰ ਹੀ ਤੂੰ' ਹੈ ।
16.	ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ
'ਹਸਤੀ' ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਇਲਾਹੀ
ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਕਸ ਹੈ ।	ਅਥਾਹ, ਅਰੰਮ, ਸਦੀਵੀ,
ਕੁਣ-ਕੁਣ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ
ਗੱਜਦੀ ਵੱਜਦੀ ਇਲਾਹੀ
ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ।

ਇਸ 'ਊਲਟੀ ਪਿੰਮ ਖੇਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਗੁਰਮੁਖ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਦਾ, ਬੁਝਦਾ ਤੇ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ।

ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ, ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਤੋਂ ਇਤਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਅਤੇ 'ਕਾਇਲਾ' ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ 'ਕਰਾਮਾਤਾਂ' ਹੀ ਸਾਡਾ 'ਪਰਮਾਰਥ' ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ 'ਮਾਪ' ਜਾਂ 'ਕਸਵੱਟੀ' ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸਾਧ, ਸੰਤ, ਫਕੀਰ, ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ, ਗੁਰਮੁਖ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ 'ਪਰਖਦੇ' ਹਾਂ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੀ ਮਨੋ ਕਲਪਤ ਕਸਵੱਟੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪਰ-ਅਪਾਰ ਵਡਿਆਈ ਨੂੰ ਭੀ, ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ 'ਸੀਮਾ' ਤਾਈਂ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਉਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਚਾਰਥੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਮੈਲੀ ਤੇ 'ਪੁੰਦਲੀ ਕਸਵੱਟੀ' ਨਾਲ, ਜਦ ਪਰਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ

ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੁਆਰਾ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਣਜਾਣੇ ਹੀ 'ਨਿਰਾਦਰੀ' ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਉਤੇ, ਤਰੀਕਾਂ, ਬੰਸਾਵਲੀ ਅਤੇ ਸੁਣੀਆਂ-ਸੁਣਾਈਆਂ ਕੁਝ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਛਡਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਅਸਲੀ ਇਲਾਹੀ ਅਪਰ-ਅਪਾਰ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਅਣਜਾਣ ਹਾਂ। ਇਹ ਮਾਇਕੀ-ਮੰਡਲ ਦੇ 'ਕੌਤਕ' ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਜੀਵਨ ਦੇ, ਟਾਂਵੇ-ਟਾਂਵੇ ਬਾਹਰ-ਮੁਖੀ 'ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ' ਹੀ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਪਰ-ਅਪਾਰ ਆਤਮਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦੀ ਬਾਬਤ ਸਾਨੂੰ :—

ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਗਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਅਨੁਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਮਾਨਣ ਲਈ ਸੂਬਮ ਹਿਰਦਾ ਨਹੀਂ

'ਦਾਤ' ਲਈ 'ਭਾਂਡਾ' ਨਹੀਂ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਪ ਹੀ :—

'ਅਚਰਜ' ਰੂਪ ਹਨ

'ਬਿਸਮਾਦ' ਰੂਪ ਹਨ

'ਅਨਦ ਬਿਨੋਦੀ' ਹਨ

'ਪ੍ਰੇਮ ਪੁਰਖ' ਹਨ

'ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ' ਹਨ

ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ :— ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, 'ਨਦਰਿ-ਕਰਮ', 'ਬਖਸ਼ਿਸ਼', 'ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ', ਇਲਾਹੀ 'ਕਿਰਨਾਂ' (Divine rays) ਰਾਹੀਂ ਖਿਨ-ਖਿਨ, ਪਲ-ਪਲ, ਨਿਮਖ-ਨਿਮਖ, ਜੁਗੋ-ਜੁਗ, ਸਦੀਵੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ, ਅੰਤ-ਆਤਮਿਕ, ਇਲਾਹੀ ਕਿਰਨਾਂ ਦੇ —

ਅਚਰਜ 'ਕਲਾ'

ਬਿਸਮਾਦੀ 'ਕੌਤਕ'

ਨਿੱਤ-ਨਵੇਂ 'ਚਲਤ'

ਇਲਾਹੀ 'ਬਾਣੀ'

'ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਣੀ'

‘ਨਾਮ ਕਿਰਨ’

‘ਵਾਹੁ-ਵਾਹੁ’ ਦੇ ਚਾਓ

ਦੁਆਰਾ, ਬੋਅੰਤ ਅਭਿਲਾਖੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ —

‘ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ’

‘ਪ੍ਰਿਮ-ਪਿਆਲਾ’

‘ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਭੋਜਨ’

‘ਨਾਮ-ਦਾਨ’

‘ਪ੍ਰਿਮ-ਰਸ’

ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

ਹਾਂ ਜੀ ! ਇਲਾਹੀ ‘ਕਰਾਮਾਤ ਦੁਆਰਾ’ — ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ —

‘ਪਸੂ ਪ੍ਰੇਤ’	ਤੋਂ	‘ਮਾਨੁਖ ਕੀਐ’
‘ਮਾਨਸ’	ਤੋਂ	‘ਦੇਵਤੇ’
‘ਦੇਵਤੇ’	ਤੋਂ	‘ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ’
‘ਮਨਮੁਖ’	ਤੋਂ	‘ਗੁਰਮੁਖ’
‘ਸਾਕਤ’	ਤੋਂ	‘ਸੇਵਕ’
‘ਮਾਇਆ ਮੰਡਲ’	ਤੋਂ	‘ਆਤਮ ਮੰਡਲ’
‘ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ’	ਤੋਂ	‘ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ’
‘ਮਾਇਕੀ ਭਰਮ’	ਤੋਂ	‘ਅਨੁਭਵੀ ਆਤਮਿਕ ਸੋਝੀ’
‘ਅਗਨ-ਸੋਕ-ਸਾਗਰ’	ਤੋਂ	‘ਆਤਮਿਕ ਠੰਡ’
‘ਭੈ’	ਤੋਂ	‘ਨਿਰਭਉ’
‘ਕਾਲ’	ਤੋਂ	‘ਅਕਾਲ’
‘ਕੂੜ’	ਤੋਂ	‘ਸੱਚ’
‘ਮੈਂ, ਮੇਰੀ’	ਤੋਂ	‘ਤੂੰ, ਤੇਰੀ’
‘ਹੰਕਾਰ’	ਤੋਂ	‘ਨਿਮਰਤਾ’
‘ਮੈਲੇ’	ਤੋਂ	‘ਨਿਰਮਲ’
‘ਸੁਕੇ’	ਤੋਂ	‘ਹਰੇ’
‘ਦੁੱਖ ਕਲੇਸ਼’	ਤੋਂ	‘ਅਬਿਨਾਸੀ ਖੇਮ’
‘ਚਿੰਤਾ ਚਿਖਾ’	ਤੋਂ	‘ਸਦਾ ਮਨ ਚਾਓ’

‘ਆપ સવારથી’	તે	‘પર સુઆરથી’
‘કુઠે રસ’	તે	‘મહાં રસ’
‘ઘરના’	તે	‘પિଆર’
‘બરે’	તે	‘ભલા’

ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੀਵ ਦੇ ਬਾਹਰ-ਮੁਖੀ ਮਾਈਕੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮੌਜ਼ ਕੇ, ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬਦਲਣਾ ਹੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ, ਸੱਚੀ-ਅਟੱਲ ਇਲਾਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ, ਅਚੰਭਾ ਹੈ, ਜਾਣ੍ਹ ਹੈ ।

ਜਿਨਿ ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ ਕਰਤ ਨ ਲਾਗੀ ਵਾਰ ॥ (ਪੰਨਾ-੪੬੨)

ਸਾ ਸਿਧਿ ਸਾ ਕਰਮਾਤਿ ਹੈ ਅਚਿੰਤ ਕਰੇ ਜਿਸ ਦਾਤਿ ॥

ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸੈ ਏਹਾ ਸਿਧਿ ਏਹਾ ਕਰਮਾਤਿ ॥

(ਪੰਨਾ-੪੬੨)

(ਪੰਨਾ-੬੫੦)

ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ, ਉਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ, ਨਾਟਕ ਚੇਟਕ, ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ – ਨਿਹਫਲ, ਫੋਕਟ, ਨਿਰਮੁਲ, ਹਾਨੀਕਾਰਕ, 'ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵੇ' ਹੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਨ ਭੰਗਰ ਕੂੜੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ, ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਅਵਰਾ ਸਾਦ ਵਿਚ ਹੀ, ਅਸੀਂ ਗਲਤਾਨ ਹੋ ਕੇ 'ਛਸੇ' ਹੋਏ ਹਾਂ ।

ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਪੈਨਣੁ ਖਾਣੁ ਸਭ ਬਾਦਿ ਹੈ ਧਿਗ ਸਿਧੀ ਧਿਗ ਕਰਮਾਤਿ ॥

(ਪੰਨਾ-੬੫੦)

ਕੁਦਰਤ ਦੇ :-

‘ਕਵਾਉ’ ਦੀ ਰਚਨਾ,

ਰਚਨਾ ਦੀ ਬਨਾਵਟ,

ਬਨਾਵਟ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾ,

ਭਿੰਨਤਾ ਵਿਚ ਰੰਗਣ,

ਰੰਗਾਣ ਵਿਚ ਕੋਮਲਤਾ

ਕੋਮਲਤਾ ਵਿਚ ਸੋਹੱਪਣ,

ਸੋਹਪੱਣ ਵਿਚ ਖਿੱਚ

‘ਖੱਚ’ ਵਿਚ ਨਸ਼ਾ,

‘ਨਸ਼ੇ’ ਵਿਚ ਮਸਤੀ,

ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਚਾ

ਚਾਓ ਵਿਚ ਖੇੜਾ,
ਬੇੜੇ ਵਿਚ ਅਸਚਰਜਤਾ,
ਅਸਚਰਜਤਾ ਵਿਚ 'ਵਾਹੁ-ਵਾਹੁ'

ਅਤੇ, ਇਸ 'ਵਾਹੁ-ਵਾਹੁ' ਦੁਆਰਾ —

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ 'ਝਿੱਮ-ਝਿੱਮ' ਵਰਸਨਾ,
ਸ਼ਬਦ ਦਾ 'ਗੱਜਨਾ',
ਨਾਮ ਦੀ 'ਰੁਣ-ਝੁਣ',
'ਪਿ੍ਰਮ-ਪਿਆਲੇ' ਦੀ ਮਸਤੀ,
ਮਸਤੀ ਦਾ 'ਸਹਿਜ',
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ 'ਆਤਮਿਕ ਦਾਤਾਂ' ਦੇ ਕਿਸੇ ਭੀ ਇਲਾਹੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਰੱਬੀ 'ਕਰਮਾਤ' ਦੇ 'ਪੜੀਕ' ਹਨ ।

ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਹਰ ਮੁਖੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ —

ਪਹੁ-ਛੁਟਣੀ,
ਸੂਰਜ ਦੀ ਚਾਲ,
ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਲੀ,
ਸੂਰਜ ਦਾ ਛੁਪਣਾ,
ਗਤ ਦਾ ਹਨੋਰਾ,
ਹਵਾ ਦੀ 'ਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਂ' ਵਿਚ,
ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਵ-ਲਵ ਵਿਚ,
ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ 'ਚੁੰ ਚੁੰ' ਵਿਚ,
ਬੱਚੇ ਦੇ 'ਰੋਣ' ਵਿਚ,
ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਹਾਸੇ ਵਿਚ,
ਹਾਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿਚ,
ਜੀਵਨ ਦੀ 'ਰਵਾਨਗੀ' ਵਿਚ,
ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ 'ਜੋਬਨ' ਵਿਚ,
ਜੋਬਨ ਦੀ 'ਮਸਤੀ' ਵਿਚ,
ਮਸਤੀ ਦੇ 'ਨਸ਼ੇ' ਵਿਚ
ਅੱਖ ਦੀ 'ਤੱਕਣੀ' ਵਿਚ,

ਤੱਕਣੀ ਦੇ 'ਕਟਾਖ' ਵਿਚ,
 ਕੁਦਰਤ ਦੇ 'ਸੋਹਪੱਣ' ਵਿਚ,
 ਸੋਹਪੱਣ ਦੀ 'ਕੋਮਲਤਾ' ਵਿਚ,
 ਕੋਮਲਤਾ ਦੀ 'ਨਜ਼ਾਕਤ' ਵਿਚ,
 ਨਜ਼ਾਕਤ ਦੀ 'ਅਦਾ' ਵਿਚ,
 ਅਦਾ ਦੇ 'ਜਾਦੂ' ਵਿਚ,
 ਫੁੱਲ ਦੀ 'ਰੰਗਤ' ਵਿਚ,
 ਫੁੱਲ ਦੇ 'ਖੜੇ' ਵਿਚ
 ਫੁੱਲ ਦੀ 'ਕੋਮਲਤਾ' ਵਿਚ,
 ਫੁੱਲ ਦੀ 'ਖੁਸ਼ਬੋਂ' ਵਿਚ

ਆਦਿ, ਅਨੇਕਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਕਿਸ਼ਮਿਆਂ ਵਿਚ ਭੀ, ਇਲਾਹੀ 'ਕਰਾਮਾਤ' ਦਾ ਹੀ,
 ਅਕਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ।

ਆਪੇ ਹਰਿ ਇਕ ਰੰਗੁ ਹੈ ਆਪੇ ਬਹੁ ਰੰਗੀ ॥
 ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਨਾਨਕਾ ਸਾਈ ਗਲ ਚੰਗੀ ॥

(ਪੰਨਾ-੧੨੬)

ਆਪੇ ਰਸੀਆ ਆਪਿ ਰਸੁ ਆਪੇ ਰਾਵਣਹਾਰੁ ॥
 ਆਪੇ ਹੋਵੈ ਚੌਲੜਾ ਆਪੇ ਸੇਜ ਭਤਾਰੁ ॥
 ਰੰਗ ਰਤਾ ਮੇਰਾ ਸਾਹਿਬੁ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
 ਆਪੇ ਮਾਛੀ ਮਛੂਲੀ ਆਪੇ ਪਾਣੀ ਜਾਲੁ ॥
 ਆਪੇ ਜਾਲ ਮਣਕੜਾ ਆਪੇ ਅੰਦਰਿ ਲਾਲੁ ॥੨॥
 ਆਪੇ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਰੰਗੁਲਾ ਸਖੀਏ ਮੇਰਾ ਲਾਲੁ ॥
 ਨਿਤ ਰਵੈ ਸੋਹਾਗਣੀ ਦੇਖੁ ਹਮਾਰਾ ਹਾਲੁ ॥੩॥
 ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਨਕੁ ਬੇਨਤੀ ਤੂ ਸਰਵਰੁ ਤੂ ਹੰਸੁ ॥
 ਕਉਲੁ ਤੂ ਹੈ ਕਵੀਆ ਤੂ ਹੈ ਆਪੇ ਵੇਖਿ ਵਿਗਸੁ ॥੪॥

(ਪੰਨਾ-੨੩)

ਏਸੇ ਕਲਮ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ 132 ਲੇਖ (13 ਕਿਤਾਬਾਂ) ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੀ ਤਰਜਮਾ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਲੇਖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਨਾਮ-ਅਭਿਆਸ ਕਮਾਈ ਦੇ ਅੱਠ ਦਿਨਾਂ ਜਪ-ਤਪ ਸਮਾਗਮ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬ੍ਰਹਮ-ਬੁੰਗਾ, ਪਿੰਡ ਦੋਦੜਾ ਵਿਖੇ ਮਾਰਚ, ਸਤੰਬਰ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ (20-30) ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ, ਦੱਖਣੀ ਬਾਈਪਾਸ ਦੋਰਾਹਾ ਵਿਖੇ ਹਰ ਸਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ, ਦੱਖਣੀ ਬਾਈਪਾਸ ਦੋਰਾਹਾ ਵਿਖੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ 15-15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ, ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਸਮਾਗਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਾਵਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਪਿੰਡ ਦੋਦੜਾ, ਬੁਢਲਾਡਾ-ਸੁਨਾਮ, ਬਰਾਸਤਾ (ਵਾਇਆ) ਜਥੇਪਲ ਲਿੰਕ ਰੋਡ ਤੇ ਹੈ। ਚਾਹੇਵਾਨ ਸੱਜਣ ਇਹ ਲੇਖ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੋਂ ਪਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ : -

Website : www.brahmbungadodra.org

E-mail : info@brahmbungadodra.org

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ

ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ : ਦੋਦੜਾ

ਤਹਿਸੀਲ-ਬੁਢਲਾਡਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ (ਪੰਜਾਬ)

ਫੋਨ : 073074-55097, 01652-255097, 099149-55098

❖ ਸ਼ਾਬਾ ❖

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੁੰਗਾ ਸਾਹਿਬ (ਦੋਦੜਾ)

ਦੱਖਣੀ ਬਾਈ ਪਾਸ, ਦੋਰਾਹਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ

ਫੋਨ : 073074-55098, 01628-258697, 099149-55098

❖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ❖

ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ, ਬ੍ਰਹਮ-ਬੁੰਗਾ ਟ੍ਰਸਟ (ਰਜਿ.)

ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ : ਦੋਦੜਾ

ਤਹਿਸੀਲ-ਬੁਢਲਾਡਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ (ਪੰਜਾਬ)

ਫੋਨ : 073074-55096